

การพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ จังหวัดชลบุรี

THE DEVELOPMENT OF PARTICIPATORY BEHAVIOR ON MORALITY AND ETHICS IN NEW NORMAL LIFE OF STUDENTS IN WAT PHO MUNICIPAL SCHOOL CHONBURI PROVINCE

ธัญญ์นภัส วรรณเกษม^{1*}
THANNAPHAT VIRATKASEM^{1*}

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน 2) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน 3) ติดตาม ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) และ 4) ติดตาม ผลลัพธ์ (Results of Implementation) ได้แก่ พฤติกรรม การปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม (Behavioral Outcome) ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 40 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัยและผู้บริหารจำนวน 2 คน คณะครูจำนวน 23 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน 2) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Data Providers) หรือ จำนวน 331 คน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 จำนวน 93 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 69 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 162 คน และครูประจำชั้นจำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกจากนักเรียนทุกคนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ปกครองและครูของนักเรียนในปกครองเข้าร่วมโครงการเป็นเวลา 2 ปีการศึกษา ในปีการศึกษา 2562 - 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นจำนวน 1 ฉบับ แบบสังเกตพฤติกรรมรายกลุ่มจำนวน 8 ฉบับ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96 และ 0.98 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนจำแนกได้ 3 ประเด็น ดังนี้ (1.1) ขาดความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เมตตากรุณา และอ่อนน้อมถ่อมตน (1.2) ขาดวินัยและความรับผิดชอบ (1.3) ขาด ความประหยัด และไม่รู้จักใช้ทรัพยากรส่วนตัว และส่วนรวมให้คุ้มค่า 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นวงจร PAOR & R (B) ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน (Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) และ 5) ขั้นผลลัพธ์ (Results of Implementation) พฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม (Behavioral Outcome) โดยผ่านการจัดกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม 8 ฐานกิจกรรม 3) นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติตนด้านคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา 4) ผลการประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติตนของนักเรียน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติตนที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา

คำสำคัญ : การพัฒนาการมีส่วนร่วม ; พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ; วิถีชีวิตความปกติใหม่

^{1*} รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ สำนักการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี, Deputy Director of Educational Institutions, Wat Pho Municipal School, Education Division, Chonburi Town Municipality. Email:julong.r88@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) examine the status and problems about the moral and ethical behavior of students in Wat Pho Municipal School Chonburi Province 2) develop collaborative behavior on morality and ethics in new normal life of students in Wat Pho Municipal School Chonburi Province 3) follow up and evaluate the development of participatory behavior on morality and ethics in new normal life of students in

Wat Pho Municipal School Chonburi Province 4) monitor the results of implementation which was behavioral outcome of the students in Wat Pho Municipal School Chonburi Province. The target were 40 research participants consisted of a researcher, an administrator, 23 teachers and 15 school committees. The population or data providers consisted was 331 which included 93 students in grade 3 – 6 and 69 students in grade 7 – 9 including 162 parents of students who studied in grade 3 – 9 including 7 advisory teachers. The research tools were an opinion interview form, 8 grouping behavioral observation forms, a questionnaire for parents and a questionnaire for students. The data was analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

The results were as follows 1) The status and problems about the moral and ethical behavior of students were divided for 3 issues which were (1.1) They lacked of generousness, compassion and humility such as ignoring respect, impoliteness, quarrel, sarcasm and lacking of generousness. (1.2) Lacking of discipline and responsibility were also found for example overdue attendance, ignoring respect to national anthem and ignoring participation in the morning activities or other activities in school. (1.3) They also ignored economy and using resources sustainably such as leaving the rubbish into the river or public places and never conserve the public resources. 2) The framework of moral and ethical participation behaviour in new normal life was Participatory Action Research referring Kemis and Mc Taggart, and was moral and ethical developing process as PAOR & R (B) Cycle which included (1) Planning, (2) Action, (3) Observation, (4) Reflection, and (5) Results of implementation. Behaviour Outcome through the process of 8 moral and ethical activities. 3) The students had the better moral and ethical behavior after participation in the developing activities. 4) The result of students' behavioral assessment after participated the activities found that they had the better behavior than before participation in the developing activities.

Keywords : Development of Participation; Moral and Ethical Behaviour; New Normal

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน สังคมไทยได้มุ่งเน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจโดยนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ชัยชนะ มิตรพันธ์, 2563) สถาบันการศึกษานั้นถือเป็นหนึ่งในปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของประเทศไทยในการก้าวตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ให้สำเร็จ การดูแลเยาวชนและให้การศึกษาก่อนวัยเรียนไปถึงการเสริมสร้างทักษะทางด้านการใช้งานเทคโนโลยีที่เหมาะสมนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเตรียมตัวสู่โลกยุคดิจิทัลและการระบาดของไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2562 – 2563 ส่งผลต่อวิถีชีวิตคนไทย ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศ ทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต “ความปกติใหม่” (New Normal) ส่งผลกระทบกับระบบการศึกษา (สุภาพรณ์ พรหมบุตร, 2563) ทำให้สถานศึกษาต้องปรับตัวเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับความปกติใหม่ที่เกิดขึ้น การออกแบบการเรียนรู้ในยุคโควิด – 19 การศึกษาจะกลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในทุกๆ สถานที่ ไม่ได้ถูกจำกัดแต่เพียงในสถาบันการศึกษาเท่านั้น และการเรียนการสอนภายในสถาบันการศึกษาเองก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นและเกิดการโต้ตอบมากยิ่งขึ้น ด้วยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ ซึ่งกระทรวง ศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศรวมถึง

โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทเช่นเดียวกับโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ความมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (2553) นอกจากนี้ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรมสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางการพัฒนาคนดังกล่าว มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพคนมนุษย์ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม

จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยและจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 – 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ มีหลักการสำคัญ คือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นให้มีความสมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีเป้าหมาย คือผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยและจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียน มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้นำมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนการศึกษาชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญตามยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต การเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาค้นให้เหมาะสมตามช่วงวัยเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคมเป็นคนที่ มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ปัญหาเด็กขาดคุณธรรม จริยธรรมในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงขึ้นและเป็นการเลียนแบบกันของเด็กและเยาวชนจนขยายวงกว้างจากสังคมเมืองสู่สังคมชนบท จึงเห็นได้ว่า คนเก่งหรือความเก่งที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน ไม่ได้เป็นหลักประกันว่า เขาผู้นั้นจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม จึงต้องเป็นคนดีและคนมีความสุขประกอบเข้ามาเป็นพื้นฐานสำคัญ เนื่องจากคนที่มีความคิดดีและมีความสุขย่อมใช้ความเก่งของตนเองไปใช้ในทางที่ดี มีประโยชน์แก่ตนเองและสังคม เพราะเขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี สร้างสรรค์นั่นเอง (ทิตนา แคมมณี, 2543) การแก้ปัญหาทางด้านจริยธรรมของสังคมไทยควรเริ่มต้นจากการเปลี่ยนฐานคิดในการแก้ปัญหาทางจริยธรรมแบบแยกส่วนเป็นองค์รวมในการแก้ปัญหาและพัฒนาจริยธรรม

ของเด็กและเยาวชนไปพร้อมๆ กันกับการเร่งแก้ปัญหาของผู้ใหญ่และคนในสังคม (อธิคุณ สันธนาปัญญา, 2557) จริยธรรมเป็นพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไปแต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกันเป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน ในทางตรงกันข้ามการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาตัวบุคคลเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองเป็นอย่างมากซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ผิดแตกต่างกันไปมาจากอดีต โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้เรียน เช่น การเข้าเรียน การแต่งกาย การมีสัมมาคารวะการมีจิตสาธารณะ การใช้กิริยา วาจามารยาทของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป (Kohlberg, 1976)

ปัจจุบันสถานะของครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมากภายใต้สภาวะการระบาดของของไวรัสโคโรนา (โควิด – 19) สถาบันครอบครัวต่างตั้งรกราก เพื่อให้ได้ซึ่งปัจจัย 4 ทำให้บางครอบครัวต้องทิ้งบุตรหลานไว้กับญาติ ซึ่งหลายครอบครัวขาดการกล่อมเกลาจิตใจของบุตรหลาน ขาดการอบรมสั่งสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม ใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ ขาดระเบียบวินัย ไม่มีความรับผิดชอบขาดความกตัญญู ไม่มีความอดทนต่อความยากลำบาก ตลอดจนไม่ตั้งใจเรียน ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย เมื่อพิจารณาข้อมูลทางสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี 2558 – 2560 เยาวชนที่มีพฤติกรรมกระทำผิดมีแนวโน้มสูงขึ้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และจากฐานข้อมูลพบว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือด้านทรัพย์สิน ชีวิตและร่างกายและพิจารณาจากอาชีพเป็นนักเรียนและนักศึกษามากที่สุด (กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2560) หากนำเข้าสู่กระบวนการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้สามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ไม่หลงไปตามกระแสวัตถุนิยมเข้ามาครอบงำในวิถีประจำวันสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พ.ร.บ. 2561) กล่าวว่าการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนตามแนวทางต่างๆ จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและมิได้จำเพาะว่าการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนนั้นเป็นหน้าที่ของใครหรือกลุ่มใด แต่เป็นการประยุกต์สร้างสรรค์ให้เป็นรูปธรรมภายใต้ความร่วมมือร่วมใจระหว่างสถาบันครอบครัว วัด สถานศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมที่สำคัญ 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริตความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความรับผิดชอบ ความประหยัด นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น และมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง และเป็นการสร้างคนดีให้แก่สังคมและบ้านเมือง (พระมหาชานนท์ ชัยมงคล, 2561)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 4 ที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนเช่นเดียวกับ

รอบ 3 ซึ่งประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 1) ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวทีก 4) ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) ผู้เรียนมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของ ส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า 6) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2561)

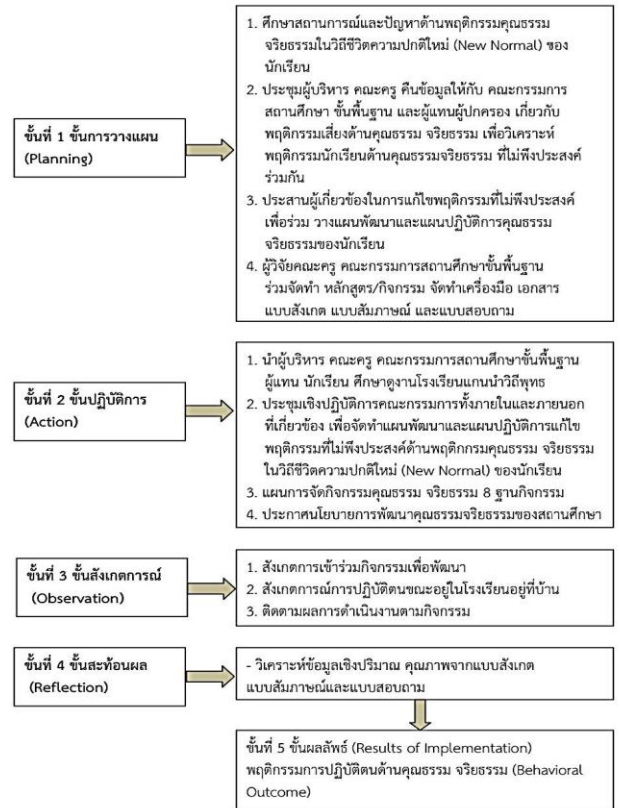
จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้วิเคราะห์สถานการณ์พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน พบปัญหามากมาย อาทิ ขาดวินัย เสพสารเสพติด เป็นต้น จึงเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้สถานศึกษามีรูปแบบที่เป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวทีก 4) ผู้เรียนมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) ผู้เรียนมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของ ส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า 6) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และบรรลุตามแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปีของสถานศึกษา (พ.ศ.2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปลูกฝังพฤติกรรม คุณลักษณะ และค่านิยมที่ดีของผู้เรียน (แผนพัฒนาการศึกษาห้าปี (พ.ศ. 2560 – 2564), โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์, 2560) เพื่อใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันตนเองและใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุขและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในวิถีชีวิต “ความปกติใหม่” (New Normal) อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน
3. เพื่อติดตาม ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal)
4. เพื่อการติดตาม ผลลัพธ์ (Results of Implementation) ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม (Behavioral Outcome) ของนักเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 40 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัยและผู้บริหาร จำนวน 2 คน
 - 1.2 คณะครู จำนวน 23 คน
 - 1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Data Providers) จำนวน 331 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เข้าร่วมโครงการเป็นเวลา 2 ปีการศึกษา ในปีการศึกษา 2562 – 2563
 - 2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 จำนวน 93 คน (เลือกนักเรียนทั้งหมดที่สถานศึกษาเปิดสอนชั้นละ 1 ห้องเรียน)
 - 2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 69 คน (เลือกนักเรียนทั้งหมดที่สถานศึกษาเปิดสอนชั้นละ 1 ห้องเรียน)
 - 2.3 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 162 คน (เลือกผู้ปกครองนักเรียนที่นักเรียนเข้าร่วมโครงการเป็นเวลา 2 ปี)
 - 2.4 ครูประจำชั้น จำนวน 7 คน (เลือกครูประจำชั้นที่นักเรียนเข้าร่วมโครงการเป็นเวลา 2 ปี)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจำนวน 5 ฉบับ

แบบสัมภาษณ์ มี 1 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นครูประจำชั้น มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สอบถามครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 และมีชั้นเรียนปีที่ 1 – 3 มีข้อความจำนวน 4 ข้อย่อย

แบบสังเกตพฤติกรรมรายกลุ่มของนักเรียน จำแนกตามประเภทของกิจกรรมพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม 8 ฐาน จำนวน 8 ฉบับ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายกลุ่มของนักเรียน จากการสังเกตการจัดกิจกรรม 8 ฐานกิจกรรม

แบบสอบถามมี 2 ชุด แต่ละชุดแบ่งเป็น ชุดละ 1 ตอน

- ชุดที่ 1 สอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินพฤติกรรมนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียน

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 32 ข้อ

- ชุดที่ 2 สอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งการวัดออกเป็น 4 ระดับ คือ เป็นประจำ เป็นบางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่เคยเลย จำนวน 32 ข้อ

การตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและนำแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับลักษณะพฤติกรรมที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) และผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งดัชนีข้อความคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.80 – 1.00 ถือว่านำมาใช้ได้ แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทเดียวกับโรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ แยกเป็นผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน จำนวน 30 ฉบับ จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ นำเอาแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ใช้ได้ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นชุดที่ 1 มีค่า 0.958 ชุดที่ 2 มีค่า 0.984

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมปัญหาด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในช่วงต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 (ปีการศึกษา 2562)

2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามไปให้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาที่มีบริบทเดียวกับโรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ ได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 324 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ในปีการศึกษา 2562

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นครูประจำชั้น มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ในปีการศึกษา 2562 – 2563

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสังเกตพฤติกรรมรายกลุ่มของนักเรียนแต่ละระดับชั้นระหว่างการจัดกิจกรรม โดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้บันทึกแบบสังเกต จำแนกตามประเภทของกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 8 ฐาน จำนวน 8 ฉบับ ในปีการศึกษา 2562 – 2563

5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมจัดกิจกรรม ในปีการศึกษา 2562 – 2563

6. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมจัดกิจกรรมในปีการศึกษา 2562 – 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต นำมาเขียนเป็นความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยอาศัยเกณฑ์การประเมินของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2545, หน้า 103) และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทั้ง 8 ฐานกิจกรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยอาศัยเกณฑ์

การประเมินของ Theoretical Rang Score หรือ Absolute Scale (พัชราพร ลัดดาพงศ์, 2543, หน้า 109) โดยใช้คะแนนสูงสุดลบ คะแนนต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับที่ต้องการประเมิน ในด้าน 1) ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบ 2) ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านมีความกตัญญูตบเวที 4) ด้านมีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ และ 5) ด้านมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากร ของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ลักษณะของคำถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีข้อความคำถามด้านบวก กำหนดให้ผู้เลือกรับได้ 4 ตัวเลือก คือ เป็นประจำ เป็นบางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่ปฏิบัติเลยและเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้าน คุณธรรม จริยธรรมของ นักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทั้ง 8 ฐานกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมใน วิธีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน จากการศึกษา สถานการณ์และปัญหาด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของ นักเรียน ในช่วงต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 โดยการวิเคราะห์ จากแบบรายงานผลของการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนของ นักเรียนของครูประจำชั้น ครูเวรประจำวัน สุ่มถามผู้ปกครองเกี่ยวกับ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประชุมผู้บริหาร คณะ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้แทนผู้ปกครองเกี่ยวกับ พฤติกรรมเสี่ยงด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์ร่วมกันจำแนกได้ 3 ประเด็น ดังนี้ (1.1) ขาดความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เมตตากรุณา และอ่อนน้อม ถ่อมตน (1.2) ขาดวินัยและความรับผิดชอบ (1.3) ขาดความประหยัด และไม่รู้จักใช้ทรัพยากรส่วนตัว และส่วนรวมให้คุ้มค่า

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมใน วิธีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart เป็นกระบวนการดำเนินการ พัฒนาแบบมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นวงจร PAOR & R (B) ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน (Planning) 2) ขั้น ปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) และ 5) ขั้นผลลัพธ์ (Results of Implementation) พฤติกรรม การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม (Behavioral Outcome) โดยผ่าน การจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม 8 ฐานกิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรม โรงเรียนศีล 5 2) กิจกรรมค่ายคุณธรรมนำจิตสะอาด 3) กิจกรรม จูงมือน้องเข้าวัดวันพระ 4) กิจกรรมชั่วโมงส่งเสริมคุณธรรมและสอน ธรรมศึกษา 5) กิจกรรมกตัญญูรู้คุณธรรม 6) กิจกรรมวันสำคัญ ทางศาสนา 7) กิจกรรมละครคุณธรรม และ 8) กิจกรรมสุจริต เสียสละประหยัดและเกื้อหนุน

3. นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม และ จริยธรรมในวิธีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน ที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ผู้วิจัยขอเสนอตาม ขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Planning: P)

1. ประชุมผู้บริหาร คณะครู คัดเลือกข้อมูลให้กับคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรม เสี่ยงด้านคุณธรรม เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น

2. ประสานผู้เกี่ยวข้องในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อร่วมวางแผนพัฒนา/แผนปฏิบัติการคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน จากปัญหาข้อที่ 1 สรุปการแก้ไขโดยการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วม ด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ตามหลักการของสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และเพื่อให้บรรลุ ตามแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปีของสถานศึกษา (พ.ศ.2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปลูกฝังพฤติกรรม คุณลักษณะและค่านิยมที่ดี ของผู้เรียน

3. ผู้วิจัย คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วม จัดทำหลักสูตร/กิจกรรมหารูปแบบการพัฒนาให้สอดคล้องและ เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สถานศึกษา จำนวน 8 ฐานกิจกรรมและ จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์และ แบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action: A)

1. นำผู้บริหาร คณะครู จำนวน 11 คน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน 3 คน ผู้แทน นักเรียน 6 คน ผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 26 คน ศึกษาดูงาน โรงเรียนแกนนำวิถีสอน (โรงเรียน อนุบาลบ้านเตาถ่านอำเภอเสด็จใต้)

2. ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการทั้งภายในและภายนอก ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแก้ไขพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

2.1 ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนนักเรียน ผู้แทน ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 50 คน ประชุมเชิง ปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแก้ไขพฤติกรรมที่ ไม่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

3. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม 8 ฐานกิจกรรม ดำเนินการปีการศึกษา 2562–2563

4. ประกาศนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe: O)

1. ผู้วิจัยและคณะครูได้สังเกตการดำเนินกิจกรรม 8 ฐานกิจกรรม ในปีการศึกษา 2562 – 2563 จำแนกตามแต่ละฐานกิจกรรม ในปี การศึกษา 2563 ในการจัดกิจกรรมได้มีการสวมใส่หน้ากากอนามัย เว้นระยะห่างและล้างมือหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ดังนี้

1.1 กิจกรรม: โรงเรียนศีล 5

ผลจากการสังเกต พบว่า นักเรียนเริ่มสนใจทำสมาธิมากขึ้น

1.2 กิจกรรม: ค่ายคุณธรรมนำจิตสะอาด แบ่งเป็น 2 ระดับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 เป็นการจัดค่าย “ค่ายคุณธรรมนำจิต สะอาด” จำนวน 2 วัน1 คืน ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น “ค่าย สาธยายพระไตรปิฎก” จำนวน 3 วัน 2 คืน

ผลจากการสังเกต “ค่ายคุณธรรมนำจิตสะอาด” การสวดมนต์ ทำวัตรเช้าและวัตรเย็น การฟังธรรมเทศนาจากพระภิกษุเกี่ยวกับการทำ

สมาธิเพื่อประโยชน์การเรียนรู้หนังสือ การสอนและการฝึกปฏิบัติการเดินทาง จกรรมและการนั่งสมาธิสนทนาธรรม การช่วยเหลือทำความสะอาด ในปีการศึกษา 2563 ในการจัดกิจกรรมได้มีการสวมใส่หน้ากากอนามัย เว้นระยะห่างและล้างมือหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม

ผลการสังเกต “ค่ายสาธยายพระไตรปิฎก” วันที่ 1 ช่วงเช้า เตรียมการแต่งกายชุดเทวดา นางฟ้า ช่วงบ่าย แห่หนังสือพระไตรปิฎก เดินจากโรงเรียนไปสำนักปฏิบัติเพื่อนวนาธรรม ช่วงกลางคืนสวดมนต์ เดินจงกรมและนั่งสมาธิ ฟังธรรมเทศนา วันที่ 2 ช่วงเช้าทำวัตรเช้า ฝึกปฏิบัติเดินจงกรม นั่งสมาธิ ทำความสะอาดที่พักและบริเวณศาลาล้างห้องน้ำ ทำครัว ฟังธรรมเทศนาและฝึกปฏิบัติเดินจงกรม นั่งสมาธิ ช่วงบ่ายแสดงละครเกี่ยวกับคุณธรรม วันที่ 3 ช่วงเช้าทำวัตรเช้า ฝึกปฏิบัติเดินจงกรม นั่งสมาธิ ทำความสะอาดที่พักและบริเวณศาลาล้างห้องน้ำ เดินทางกลับบ้านนักเรียน อยู่ในระเบียบ วินัย มีความรับผิดชอบ ใช้อุปกรณ์อย่างคุ้มค่าช่วยเหลือเพื่อนและครู

1.3 กิจกรรม: จูงมือน้องเข้าวัดวันพระ

ผลจากการสังเกต พบว่า ช่วงแรกนักเรียนยังไม่กล้าทำกิจกรรม เนื่องจากมีชาวบ้านในชุมชนร่วมทำบุญด้วย ช่วงหลัง นักเรียนกล้าแสดงออก ช่วยเหลือครูและชาวบ้านประเคนอาหารร่วมสวดมนต์ ดูแลน้องๆ พาไปเอาข้าวใส่บาตรอย่างเป็นระเบียบ

1.4 กิจกรรม: ชั่วโมงส่งเสริมคุณธรรมและสอนธรรมศึกษา แบ่งกิจกรรมย่อย ได้แก่ ชั่วโมงส่งเสริมคุณธรรมและสอนธรรมศึกษา

ผลการสังเกต พบว่า นักเรียนมีความสนใจเรียนรู้ เนื่องจากพระอาจารย์มีเทคนิคในการถ่ายทอด เล่าเป็นนิทาน ยกตัวอย่างประกอบสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน

1.5 กิจกรรม: กตัญญูรู้คุณ แบ่งเป็น 3 กิจกรรมย่อยดังนี้

1.5.1 กิจกรรมวันไหว้ครู

ผลการสังเกต พบว่า นักเรียนทุกคนช่วยกันแต่งพาน รูปเทียน ทุกคนมีการช่วยเหลือกันและในการศึกษา 2563 แบ่งช่วงเช้าและบ่าย

1.5.2 กิจกรรมวันแม่

ผลการสังเกต พบว่า นักเรียนร่วมกิจกรรมอย่างตั้งใจ และแม่ของนักเรียนให้ความร่วมมือมาร่วมกิจกรรมด้วย

1.5.3 วันอำลาและแสดงมุทิตาจิต

ผลการสังเกต พบว่า นักเรียนและครูมีความซาบซึ้งใจ ส่งผลให้นักเรียนมีความทรงจำที่ดี มีความกตัญญูต่อครูผู้มีพระคุณ

1.6 กิจกรรม: วันสำคัญทางศาสนา

ผลการสังเกต พบว่า นักเรียนจัดแถวเดินเวียนเทียน ร่วมฟังธรรมร่วมสวดมนต์ มีความตั้งใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน

1.7 กิจกรรม: ละครคุณธรรม

ผลการสังเกตพบว่า นักเรียนที่แสดง กล้าแสดงออก มีความตั้งใจและถ่ายทอดบทได้ดี นักเรียนที่ชมการแสดงให้ความสนใจและร่วมวิเคราะห์แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการถามตอบ

1.8 กิจกรรม : สุจริต เสียสละ ประหยัดและเกื้อหนุน แบ่งเป็น 4 กิจกรรมย่อยดังนี้

1.8.1 สุจริตชนลูกน้ำเงิน-เขียว

ผลการสังเกต พบว่า ปีการศึกษา 2562 มีนักเรียนเก็บเงินได้นำส่งครูเวร เก็บของและเก็บเงินได้นำส่งครูเวร นักเรียนที่เก็บของและเงินเมื่อได้รับค่าชม มีความภาคภูมิใจที่เป็นบุคคลตัวอย่างการทำ ความดี และได้รับประกาศเกียรติคุณในการทำ ความดี

1.8.2 ออมสิน

ผลการสังเกต พบว่า มีชั้นเรียนที่ออมเงินและนำเงินไปฝากธนาคารออมสิน สาขาบางทราย ซึ่งครูประจำชั้นเป็นผู้เก็บรวบรวมสมุดเงินฝาก เมื่อนักเรียนจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทางโรงเรียนจะคืนสมุดเงินฝากธนาคารให้กับนักเรียน

1.8.3 ปันสุข

ผลการสังเกต พบว่า นักเรียนได้เรียนรู้การเป็นผู้ให้ นักเรียนทุกชั้นเรียนได้ร่วมให้สิ่งของ เงิน ผลจากการทำกิจกรรมนี้นักเรียนจะมีเมตตา กรุณาและช่วยเหลือผู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนมีความภูมิใจในการทำ ความดี

1.8.4 คลองสวยด้วยมือเรา

ผลการสังเกต พบว่า นักเรียนร่วมกันรณรงค์ให้ผู้ปกครองชาวบ้านบริเวณข้างโรงเรียนไม่ให้ทิ้งขยะและช่วยกันทำความสะอาดและเก็บขยะที่ลอยน้ำมา เมื่อสภาพน้ำเสีย ช่วยกันโยนก้อน EM ลงคลองส่งเขป เพื่อให้ น้ำสะอาด ลดกลิ่นเหม็นเน่า

2. สังเกตการณ์การปฏิบัติตนขณะอยู่ในโรงเรียน ขณะเริ่มกิจกรรมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 8 ฐานกิจกรรมเป็นเวลา 2 ปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนมีวินัย และมีความรับผิดชอบ มีชื่อเสียงกตัญญูต่อกัน เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความประหยัด และรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและรู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflect: R)

การสะท้อนผล ติดตามการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานจากการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 324 คน) หลังการจัดกิจกรรม 8 ฐานกิจกรรม ได้สัมผัสกับคุณธรรมปรากฏว่า

1. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบมากขึ้น มาโรงเรียนตรงเวลาและกลับบ้านตรงเวลา การแต่งกายสะอาดถูกระเบียบ
2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตมากขึ้น เมื่อมีการเก็บของหรือเงินได้นำส่งครู ไม่พูดโกหก เมื่อทำความผิดกล้ายอมรับ
3. นักเรียนมีความกตัญญูต่อกันมากขึ้น ช่วยเหลือครูและผู้ปกครองทำกิจกรรมและงานบ้าน
4. นักเรียนมีเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างคุ้มค่ามากขึ้นความเมตตา รักและเอ็นดูสัตว์ไม่รังแกสัตว์ รู้จักแบ่งปันขนม อาหาร สิ่งของให้เพื่อนและน้องช่วยเหลือครูและผู้ด้อยโอกาส
5. นักเรียนมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างคุ้มค่ามากขึ้น นักเรียนรู้จักใช้และรักษาอุปกรณ์ของใช้ รู้จักประหยัดน้ำไฟที่โรงเรียน และบ้านนอกจากนี้

นักเรียนยังมีนิสัยเก็บออมเงินและรู้จักคุณค่าการใช้เงินมากขึ้น

6. นักเรียนมีการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวมมากขึ้น นักเรียนร่วมกิจกรรมรณรงค์ในวันสำคัญทางศาสนาและช่วยเหลืองานในชุมชน เช่น วันมาฆบูชา ช่วยชุมชนลอกคูคลอง

การติดตาม ประเมินผลการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ซึ่งจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความแตกต่างตามความคิดเห็นผู้ปกครองด้าน พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมก่อนและหลังจัด กิจกรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	Mean	SD	ผลต่างค่าเฉลี่ย
มีวินัย มีความรับผิดชอบ			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	17.92	6.48	3.38
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	21.30	3.31	
มีความซื่อสัตย์สุจริต			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	18.59	2.70	1.59
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	20.18	3.63	
มีความกตัญญูกตเวที			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	17.91	2.38	1.99
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	19.90	3.37	
มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	17.87	1.08	3.22
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	21.09	2.08	
มีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	17.51	0.58	2.32
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	19.83	3.34	
มีการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	17.09	0.83	3.66
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	20.75	3.54	

จากตารางที่ 1 พบว่ามีความแตกต่างตามความคิดเห็นผู้ปกครองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ดังนี้

1. นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 17.92 หลังเข้าร่วม 21.30 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 18.59 หลังเข้าร่วม 20.18 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
3. นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 17.91 หลังเข้าร่วม 19.90 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
4. นักเรียนมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 17.87 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วม 21.09 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
5. นักเรียนมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 17.51 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วม 19.83 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
6. นักเรียนมีการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 17.09 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วม 20.75 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม

ตารางที่ 2 ความแตกต่างตามความคิดเห็นผู้ปกครองด้าน พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมก่อนและหลังจัด กิจกรรมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	Mean	SD	ผลต่างค่าเฉลี่ย
มีวินัย มีความรับผิดชอบ			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	21.29	2.52	6.09
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	27.38	4.66	
มีความซื่อสัตย์สุจริต			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	19.33	2.67	1.96
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	21.29	2.47	
มีความกตัญญูกตเวที			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	18.59	1.99	3.09
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	21.68	2.03	
มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	18.67	2.89	2.36
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	21.03	1.75	
มีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	19.09	2.10	2.16
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	21.25	1.78	
มีการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	18.68	1.78	2.97
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	21.65	1.83	

จากตารางที่ 2 พบว่า มีความแตกต่างตามความคิดเห็นของผู้ปกครองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ดังนี้

1. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 21.29 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วม 27.38 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 19.33 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วม 21.29 พบว่า หลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
3. นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 18.59 หลังเข้าร่วม 21.68 และพบว่าคะแนนเฉลี่ยการมีความกตัญญูกตเวทีหลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
4. นักเรียนมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 18.67 หลังเข้าร่วม 21.03 และพบว่าคะแนนเฉลี่ยการมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมหลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนเข้าร่วม
5. นักเรียนมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 19.09 หลังเข้าร่วม 21.25 และพบว่า คะแนนเฉลี่ยการมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตนและส่วนรวมหลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม
6. นักเรียนมีการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วม 18.68 หลังเข้าร่วม 21.65 และพบว่า คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตนเป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวมหลังเข้าร่วมมากกว่าก่อนการเข้าร่วม

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา

พฤติกรรมปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีวินัย มีความรับผิดชอบ				
ต่ำ	1	1.10	0	0
กลาง	43	46.24	0	0
สูง	50	53.76	93	100

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการปฏิบัติ ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีความซื่อสัตย์สุจริต				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	30	32.25	0	0
สูง	63	67.75	93	100
มีความกตัญญูกตเวทิต				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	28	30.10	0	0
สูง	65	69.90	93	100
มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	48	51.61	0	0
สูง	45	48.39	93	100
มีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า				
ต่ำ	3	3.22	0	0
กลาง	40	43.02	0	0
สูง	50	53.76	93	100
ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	83	89.24	0	0
สูง	10	10.76	93	100

จากตารางที่ 3 พบว่า

ก่อนเข้าร่วมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านวินัย ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับสูงร้อยละ 52.72 หลังเข้าร่วมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงเป็นร้อยละ 100 สำหรับด้านความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับสูงร้อยละ 67.75 หลังเข้าร่วมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงเป็นร้อยละ 100 ส่วนด้านมีความกตัญญูกตเวทิต อยู่ในระดับสูงร้อยละ 69.90 หลังเข้าร่วมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงเป็นร้อยละ 100 ขณะเดียวกัน ด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมอยู่ในระดับสูงร้อยละ 48.39 หลังเข้าร่วมเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับสูงเป็นร้อยละ 100 ส่วนด้านความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่าอยู่ในระดับสูงร้อยละ 53.76 หลังเข้าร่วมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงเป็นร้อยละ 100 และด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 10.76 หลังเข้าร่วมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูง เป็นร้อยละ 100 เช่นเดียวกัน

4. ผลการประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา

ขั้นที่ 5 ขั้นผลลัพธ์ (Results of Implementation: R)

การติดตาม ผลลัพธ์ (Results of Implementation) พฤติกรรมการปฏิบัติตน ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Behavioral Outcome) ในวิถีชีวิตความปกติใหม่ (New Normal) ของนักเรียน ดังนี้

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำแนก ตามระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตน ด้านคุณธรรมจริยธรรม 6 ด้าน ก่อนและหลัง เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา

พฤติกรรมการปฏิบัติ ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีวินัย มีความรับผิดชอบ				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	26	37.68	0	0
สูง	43	62.32	69	100

ตารางที่ 4 (ต่อ)

พฤติกรรมการปฏิบัติ ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีความซื่อสัตย์สุจริต				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	23	33.33	2	2.89
สูง	46	66.66	67	97.11
มีความกตัญญูกตเวทิต				
ต่ำ	1	1.45	0	0
กลาง	13	18.84	1	1.45
สูง	55	79.71	68	98.55
มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	33	47.82	0	0
สูง	36	52.18	69	100
มีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า				
ต่ำ	0	0.00	0	0
กลาง	30	43.47	4	5.79
สูง	39	56.53	65	94.21
ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม				
ต่ำ	2	2.89	0	0
กลาง	67	97.11	5	7.24
สูง	0	0.00	64	92.76

จากตารางที่ 4 พบว่า

ก่อนเข้าร่วมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านวินัย ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับสูงร้อยละ 62.32 หลังเข้าร่วมนักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100 สำหรับด้านความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับสูงร้อยละ 66.66 หลังเข้าร่วมนักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงเป็นร้อยละ 97.11 ส่วนด้านมีความกตัญญูกตเวทิต อยู่ในระดับสูงร้อยละ 79.71 หลังเข้าร่วมนักเรียนมีความกตัญญูกตเวทิต เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงเป็น ร้อยละ 98.55 ขณะเดียวกันด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมอยู่ในระดับสูงร้อยละ 52.18 หลังเข้าร่วมนักเรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงเป็นร้อยละ 100 ส่วน ด้านความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่าอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 56.53 หลังเข้าร่วมนักเรียนมีความประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากรของส่วนตนและ ส่วนรวมเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับสูง เป็นร้อยละ 94.21 และด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 97.11 หลังเข้าร่วม นักเรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูง เป็นร้อยละ 92.76 เช่นเดียวกัน

ติดตามผลการดำเนินงานตามกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม 8 กิจกรรมนักเรียนมีผลงานเชิงประจักษ์หลายด้านที่เป็นตัวอย่าง และมีผลงานดีเด่น เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2562 สอบธรรมศึกษาชั้นตรี (นักธรรมตรี) ผ่าน จำนวน 16 คน สอบธรรมศึกษา ชั้นโท (นักธรรมโท) ผ่าน จำนวน 7 คน และสอบธรรมศึกษา ชั้นเอก (นักธรรมเอก) ผ่าน จำนวน 3 คน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนจำแนกได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1.1) ขาดความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เมตตา กรุณา และอ่อนน้อมถ่อมตน 1.2) ขาดวินัยและความ

รับผิดชอบ 1.3) ขาด ความประหยัด และไม่รู้จักใช้ทรัพยากรส่วนตัว และส่วนรวมให้คุ้มค่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของพระมหาขานนท์ ชัยมงคล (2561) คุณธรรมจริยธรรมที่ต้องได้รับการพัฒนาส่วนมาก ยังขาดดังนี้ 1) ด้านการมีวินัยและรับผิดชอบ ส่งเสริมให้นักเรียน แต่งกายให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2) ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ส่งเสริมให้นักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของผู้อื่นได้แล้วนำไปมอบให้ ครูเพื่อส่งคืนเจ้าของ 3) ด้านความเมตตา ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตาและรู้จักช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานบ้านอยู่เสมอเมื่อว่างจากการเรียน 4) ด้านความประหยัดควรส่งเสริมนักเรียนในเรื่องความประหยัด เช่น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยให้หมดเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ 5) ด้านความกตัญญูทวาที ควรส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณ

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิตความปกติใหม่(New Normal) เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นวงจร PAOR & R (B) ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน (Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) ซึ่งมีผู้วิจัยตามแนวคิดนี้ คือ ประยูร พรมสูตร (2550, บทคัดย่อ) และสุริยา ผันพลี (2552, บทคัดย่อ) ผู้วิจัยได้ต่อยอดขยายผลไปสู่ขั้นผลลัพธ์ (Results of Implementation) วัดผลที่นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม (Behavioral Outcome) โดยผ่านการจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม 8 ฐานกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับอมรรัตน์ วงศ์ศรียา (2562) ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความมีจิตสาธารณะ ในวงรอบที่ 1 ใช้ 5 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) โครงการคุณธรรม 2) กิจกรรมพี่แกนนำสอนน้องทำดี 3) กิจกรรมสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ 4) กิจกรรมอบรมจิตพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม วันสุดสัปดาห์และ 5) กิจกรรมพบพระพบธรรม ในวงรอบที่ 2 ใช้ 4 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) โครงการคุณธรรม 2) กิจกรรมพี่แกนนำสอนน้องทำดี 3) กิจกรรมสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ 4) กิจกรรม อบรมจิตพัฒนาคุณธรรม

3. นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 8 ฐานกิจกรรม ของนักเรียน ในช่วง 2 ปีการศึกษา นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าเฉลี่ยตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 เฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านความกตัญญูทวาที ด้าน

ความซื่อสัตย์สุจริต และด้านเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีค่าเฉลี่ยตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านมีความ กตัญญูทวาที ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและด้านวินัยและความรับผิดชอบต่อ ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาขานนท์ ชัยมงคล (2561, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้านการมีวินัยและรับผิดชอบต่อ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญูทวาที ด้านความประหยัดและความเมตตา และด้านความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมากกว่าก่อนเข้าร่วมส่งเสริมและพัฒนา

4. ผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 8 ฐานกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา อยู่ในระดับสูงทั้ง 6 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับอมรรัตน์ วงศ์ศรียา (2562, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความมีจิตสาธารณะ ผลการติดตามการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อเพิ่มมากขึ้น มีระเบียบวินัยมากขึ้น และมีจิตสาธารณะมากขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนผ่านการจัดกิจกรรม 8 ฐานกิจกรรม นำฐานกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในหน่วยการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการปลูกฝังครบทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง
2. ขยายผลการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมให้ครูในทุกระดับชั้นนำไปสอดแทรกและบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด – 19) หรือการสอนเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. กิจกรรมฐานกิจกรรมที่ 2 “ค่ายสาธยายพระไตรปิฎก” สามารถพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้ครบทั้ง 6 ด้าน จึงควรต่อยอดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ด้วย
2. การติดตามประเมินผล นอกจากจะประเมินก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแล้ว ควรมีการติดตามประเมินผลความต่อเนื่อง และความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2560). *จำนวนคดีจำแนกตามฐานความผิด*. 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก <http://www.2djop.go.th/warroom2/warroom4-5.htm>

- [2] ชัยชนะ มิตรพันธ์. (2563). *ปรับไลฟ์สไตล์ชีวิตใหม่รับ New Normal หลังวิกฤตโควิด-19 รอดได้ด้วย Digital Technology*. [Online]. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2563. จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=61791>
- [3] ทิศนา ขมมณี. (2543). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- [4] บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- [5] ประยูร พรหมสูตร. (2551). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2563 จาก <http://www.darinmkl.com/doc/prayoon.doc>.
- [6] พระมหาชานนท์ ชัยมงคล. (2561). *การศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกริก*.
- [7] พิชราพร ลัดดาพงศ์. (2543). *ผลการฝึกสมาธิแนววัดคอยเก็ง แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้ การรับรู้พฤติกรรม การปฏิบัติตัวในการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ในจังหวัดชลบุรี.ภาคนิพนธ์สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต, คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*.
- [8] โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาห้าปี พ.ศ. 2560 – 2564*.
- [9] สุภาภรณ์พรหมบุตร. (2563). *New normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2563. จาก <https://dsp.dip.go.th/th/category/2017-11-27-08-04-02/2020-06-29-14-39-49>.
- [10] สุริยา ผันพลี. (2552). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม : กรณีศึกษา โรงเรียนเซนต์ยอแซฟศรีสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2.วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 6(26), 91-100.
- [11] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- [12] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ.2560.
- [13] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2546). *หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- [14] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ:2560.
- [15] อธิคุณ สินธนาปัญญา. (2557). *การบริหารความสุขในสถานศึกษา.วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- [16] อมรรัตน์ วงศ์ศรียา (2562). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.: กรณีโรงเรียนบ้านนาแมด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2.ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- [17] Cronbach. A. (1990). *Essentials of psychological testing* (5" ed.). New York: Harper Colins.
- [18] Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer* (3rd ed.). Victoria : Deakin University.
- [19] Kohlberg, L. (1976). *Moral stages and moralization: The cognitive-developmental*. In *Moral development and behavior: Theory, research and social issues*. ed. T.Lickona, New York: Holt, Rinehart and Winston.